

DEPRESSION HOS PERSONER HÖG ÅLDER OCH MED DEMENSSJUKDOM – ASSOCIERADE FAKTORER OCH MÄTMETODER

SAMMANFATTNING

Depression är mycket vanlig bland äldre människor och skapar stort lidande hos den som drabbas. Förekomsten ökar med stigande ålder och är som allra högst bland personer med demens. Effekt av läkemedelsbehandling vid depression är begränsad bland äldre människor och i dagsläget finns inga indikationer på någon effekt alls bland personer med demens. För att kunna utveckla nya strategier för prevention och behandling är det viktigt att ha kunskap om faktorer som är associerade med depression. Det är också viktigt att ha enkla, tillförlitliga skattningsskalor för att kunna upptäcka depression och för att utvärdera behandlingseffekter.

Umeå 85+/GERDA-studien (Gerontological Regional Database Study) är en populationsbaserad studie som undersöker hälsan hos personer som är 85 år och äldre genom omfattande intervjuer och testningar. Personer med hög ålder är en heterogen grupp där många lider av flera sjukdomar, symtom och har flera förskrivna läkemedel. För att undersöka associerade faktorer med depression är det därför viktigt att göra omfattande testningar för att kunna ta hänsyn till flera faktorer i analyserna. Umeå 85+/GERDA-studiens databas kommer att användas för att undersöka faktorer som är associerade med depression, bland personer som är 85 år och äldre med ett särskilt fokus på personer med demenssjukdom.

Geriatrisk depressionsskala (GDS) används för att upptäcka symtom på depression. Den består av ja/nej frågor och har visat sig användbar bland personer med lätt till måttligt svår demenssjukdom, dvs frågorna kan besvaras och svaren verkar inte vara givna slumpmässigt. Philadelphia Geriatric Center Morale Scale (PGCMS) är en skattningsskala som undersöker subjektivt psykologiskt välbefinnande. Den är utvecklad för användning bland äldre personer och består också av ja/nej frågor. Både GDS och PGCMS är väl etablerade skalor men tillförlitligheten av de svenska versionerna är inte utvärderad bland personer med kognitiva nedsättningar och demenssjukdom. Ökad kunskap om skalornas tillförlitlighet kan öka spridningen och den kliniska användningen av dessa, och därmed möjliggöra tidig upptäckt av depressiva symtom och nedsatt välbefinnande. PGCMS-skalan har utvärderats i Umeå85+/GERDA-studien som inkluderar mycket gamla individer där även personer med demenssjukdom och/eller kognitiva nedsättningar inkluderats. Resultat från studien visar att den svenska versionen av PGCMS har tillfredställande validitet och reliabilitet. Studien visar också att skalan är användbar i gruppen, dvs en hög andel av försökspersonerna klarar av att svara på frågorna, också bland personer med nedsatt kognitiv funktion. Med stigande allvarlighetsgrad av kognitiv nedsättning sjunker dock användbarheten av PGCMS-skalan då färre personer besvarat frågorna.